

Krijgen we alle gentiaanblauwtjes geteld?

Tekst: Chris van Swaay

Het gentiaanblauwtje is een soort die het in Nederland niet goed meer doet. De ene na de andere populatie verdwijnt. De vlinders blijken echter moeilijk te tellen op monitoringroutes. Vaak is het aantal vlinders laag, waardoor die informatie niet goed is te gebruiken om een trend tijdig te kunnen signaleren. De eitjes zijn echter een stuk makkelijker te vinden. Op de bloeiende gentianen vallen de helder witte puntjes goed op. Het is bij deze vlindersoort daarom veel gemakkelijker de eitjes te vinden en te tellen dan de vlinder. Het aantal eitjes kan van jaar tot jaar worden vergeleken en is daarmee een goede maat voor de stand van deze zeldzame en bedreigde soort.

Honderd In het begin van de jaren negentig is er een start gemaakt met het tellen van de eitjes van gentiaanblauwtjes op vaste plots in enkele terreinen van Natuurmonumenten. Dat liep zo goed dat in 1997 is besloten om ook op zoveel mogelijk andere terreinen aan de slag te gaan. Op dit moment liggen er meer dan honderd ei-telplots in Nederland (zie figuur). Als we nog even doorzetten lukt het misschien om minstens één telplot te hebben in elke populatie. Helpt u mee?

Hoe gaat het in zijn werk? Om de ontwikkeling in de loop van de jaren goed te kunnen volgen is het belangrijk om elk jaar op precies dezelfde plek precies dezelfde telling uit te voeren. Het tellen gebeurt op een vlak van 100 m². Vaak is het nuttig minimaal één hoekpunt goed te markeren met een paal of iets dergelijks. Natuurlijke herkenningspunten zijn vanzelfsprekend ook bruikbaar, maar deze ontbreken vaak op de vliegplaatsen van het gentiaanblauwtje.

Wanneer?

Het tellen van de eitjes moet gebeuren als de vliegtijd van de vrouwtjes bijna of helemaal voorbij is. Dit betekent dat er op dat moment dus bijna geen vlinders meer te zien zijn. De gentianen staan dan voor een groot deel in volle bloei. De bloemen, knoppen en soms zelfs de stengels zijn bedekt met kleine witte eitjes. Het aantal eitjes varieert meestal van enkele tot vele tientallen per plant. Natuurlijk zijn er ook planten zonder eitjes. Er moet echter ook weer niet te lang worden gewacht. Na één tot twee weken verlaten de rupsen de eitjes en gaan eten van het vruchtbeginsel van de klokjesgentiaan. Hierna vallen de eitjes vaak van de plant af. Normaal gesproken ligt de ideale teltijd in de laatste week van juli en de eerste twee weken van augustus.

Voordeel is wel dat de telling niet overdag of met mooi weer hoeft plaats te vinden. U kunt ook op een van de lange zomeravonden de eitjes zoeken.

Hoe vaak?

Elk jaar moet twee keer per seizoen geteld worden. Tussen de twee tellingen moet minstens een week liggen.

Wat tellen?

Omdat de jonge rupsjes leven van het vruchtbeginsel van de bloemknoppen, is het belangrijk om zowel de ontwikkeling van het aantal bloemknoppen als het aantal eitjes van het gentiaanblauwtje te weten. Van iedere plant in de proefvlakken wordt het aantal bloemknoppen per stengel en het totaal aantal eitjes per stengel geteld. Ook van stengels waar geen eitjes op zitten moet het aantal bloemknoppen worden geteld.

Wie kan er meedoen?

Iedereen die in de buurt een populatie van het gentiaanblauwtje heeft kan meedoen. Er is geen speciale kennis voor nodig, alleen de mogelijkheid om twee keer een bezoek te brengen.

Waar tellen?

Gentiaanblauwtjes komen vooral voor op vochtige heidevelden en schrale graslanden. Deze terreinen zijn vrijwel altijd eigendom van een natuurbeschermingsorganisatie. Omdat dit type vegetatie erg gevoelig is voor betreding, mag je meestal ook niet van de paden af. Voor het tellen van de eitjes van het gentiaanblauwtjes is het dan ook belangrijk dat er een goed contact is met de eigenaar of beheerder.

Wilt u meedoen? Meld u dan aan bij De Vlinderstichting.

Met een van de coördinatoren wordt er dan een bezoek gebracht aan het gebied. Samen met de eigenaar of beheerder kan de plot dan worden uitgezet. En als het een beetje meezit, krijgen we misschien alle populaties van het gentiaanblauwtje geteld!